

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Davida Hipšra a soudců Faisala Husseiniho a Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **System4u s. r. o.**, se sídlem Lidická 1879/48, Brno, zastoupen JUDr. Alešem Ondrušem, advokátem se sídlem Bubeníčkova 502/42, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha, proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 5. 2023, č. j. 47000/011946/23/020/CHT, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 3. 7. 2024, č. j. 31 Ad 5/2023-45,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 3. 7. 2024, č. j. 31 Ad 5/2023-45, **se ruší** a věc **se vrací** krajskému soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Zákon č. 300/2020 Sb.^{*)} umožnil, aby byla zaměstnavatelům v souvislosti s epidemií covid-19 prominuta platba pojistného za zaměstnance vztahující se k červnu, červenci a srpnu 2020. Prominutí pojistného však bylo vázáno na splnění zákonem stanovených podmínek. Jednou z podmínek bylo včasné odvedení pojistného v měsíci, za který měla být poté platba pojistného prominuta – srov. § 2 odst. 1 písm. d) zákona.

[2] Městská správa sociálního zabezpečení Brno nevyhověla žádosti žalobce o vrácení přeplatku na pojistném za červen 2020 ve výši 323 656 Kč, neboť žalobce nesplnil podmínku pro prominutí povinnosti hradit pojistné za červen 2020 ve smyslu § 2 odst. 1 písm. d)

^{*)} zákon o prominutí pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti placeného některými zaměstnavateli jako poplatníky v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020.

zákona. Městská správa sociálního zabezpečení dospěla k závěru, že žalobcem realizovaná platba pojistného za červen 2020 byla na účet příslušné správy sociálního zabezpečení připsána až dne 21. 7. 2020, přestože poslední den splatnosti pojistného připadl na den 20. 7. 2020. Žalobce proto nesplnil podmínku včasného odvedení pojistného za červen 2020 [§ 2 odst. 1 písm. d) zákona] a nárok na prominutí pojistného za tento měsíc mu proto nevznikl.

[3] Proti rozhodnutí městské správy podal žalobce odvolání, které žalovaná zamítla. Následně žalobce neuspěl ani u krajského soudu, který zamítl jeho žalobu.

[4] Krajský soud úvodem svého rozsudku upozornil, že rozhodnutí žalované není nepřezkoumatelné a žalobcovy žalobní námitky se do značné míry shodují s argumentací, kterou uvedl již ve svém odvolání. Mezi účastníky podle krajského soudu dále nebylo sporné, že platba pojistného za červen 2020 byla připsána na účet městské správy sociálního zabezpečení dne 21. 7. 2020. Podle krajského soudu není významné, kdy se částka odvedeného pojistného dostala do sféry vlivu České národní banky (to bylo již dne 20. 7. 2020). Podstatné je, kdy byla platba připsána na účet příslušné správy sociálního zabezpečení. Zaměstnavatel nese odpovědnost za to, že pojistné za zaměstnance bude odvedeno řádně a včas.

[5] Dle § 9 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „zákon č. 589/1992 Sb.“), zaměstnavatel odvádí pojistné za jednotlivé kalendářní měsíce. Pojistné za kalendářní měsíc je splatné od prvního do dvacátého dne následujícího kalendářního měsíce. Pojistné se odvádí na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení. Citované ustanovení neupravuje způsob placení pojistného, který je samostatně upraven v § 19 zákona č. 589/1992 Sb. tak, že se za den platby pojistného považuje v případě placení na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení vedený u poskytovatele platebních služeb den, kdy dojde k připsání pojistného na účet poskytovatele platebních služeb příslušné okresní správy sociálního zabezpečení. Ustanovení § 19 odst. 2 písm. a) zákona č. 589/1992 Sb. je ve věci aplikovatelné nikoliv na základě § 2 odst. 1 zákona č. 300/2020 Sb., ale s ohledem na § 5 odst. 2 téhož zákona, dle kterého není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, postupuje se podle zákona č. 589/1992 Sb. Relevantním okamžikem, z něhož lze dovodit den platby pojistného, je tedy připsání pojistného za konkrétní měsíc na účet u příslušné okresní správy sociálního zabezpečení; s okamžikem odeslání platby pojistného z bankovního účtu zaměstnavatele zákon č. 589/1992 Sb. žádný následek nespojuje. Vzhledem k tomu, že žalobce podmínky pro prominutí pojistného nesplnil, neboť pojistné za červen 2020 uhradil o den později, přetrvala u něj povinnost uhradit pojistné a nárok na prominutí úhrady mu nevznikl.

II. Shrnutí argumentů kasační stížnosti a vyjádření žalované

Kasační stížnost

[6] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (nyní *stěžovatel*) kasační stížnost. Krajský soud podle něj věc nesprávně právně posoudil a jeho rozsudek je navíc nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

pokračování

[7] Orgány správy sociálního zabezpečení a následně i krajský soud odkazují především na § 19 odst. 2 písm. a) zákona č. 589/1992 Sb., podle kterého se za den platby považuje den, kdy dojde k připsání pojistného na účet poskytovatele platebních služeb příslušné okresní správy sociálního zabezpečení. Samotný zákon č. 300/2020 Sb. ovšem nikde neodkazuje na § 19 zákona č. 589/1992 Sb., nýbrž pouze na § 9 tohoto zákona. Jakýkoli odkaz na § 19 odst. 2 písm. a) zákona č. 589/1992 Sb. považuje stěžovatel pro tento případ za nepřiléhavý. Pokud by měl zákonodárce v úmyslu postupovat při zmírňování následků epidemické situace v zemi podle § 19 zákona č. 589/1992 Sb., musel by být odkaz na tento paragraf uveden přímo do textu § 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 300/2020 Sb. Ten ovšem odkazuje pouze na § 9 zákona č. 589/1992 Sb., nikoli i na jeho § 19. Stěžovatel trvá na svém, že dne 20. 7. 2020 odvedl pojistné na sociální zabezpečení, neboť příslušná částka byla tohoto dne v plné výši odepsána z jeho účtu.

[8] Účet městské správy sociálního zabezpečení je vedený u České národní banky. Stěžovatel doložil, že platba pojistného za červen 2020 byla z jeho účtu odepsána ve prospěch účtu městské správy sociálního zabezpečení dne 20. 7. 2020. Úhrada pojistného tedy byla podle stěžovatele převedena do sféry vlivu ČNB dne 20. 7. 2020, čímž se stala součástí veřejných rozpočtů České republiky. Pokud ČNB spravuje peněžní prostředky jiných veřejných institucí, jsou tyto prostředky součástí veřejných rozpočtů v okamžiku, kdy se dostanou do sféry vlivu ČNB.

[9] Zcela marginální prodlení s připsáním příslušné částky na účet městské správy sociálního zabezpečení v trvání několika hodin a rozdíl mezi úhradou dne 21. 7. namísto dne 20. 7. 2020, způsobené administrativními procesy mimo vliv stěžovatele, je v tomto případě zcela nepřiměřeně sankcionováno částkou převyšující 300 tisíc korun, účelově zdůvodňovanou údajným nesplněním zákonných podmínek pro prominutí pojistného.

[10] Krajský soud se navíc téměř vůbec nevypořádal se stěžovatelovými námitkami ohledně rozporu postupu orgánů správy sociálního zabezpečení se základními zásadami správy daní, které vyjadřují postup nezbytný pro správné stanovení a včasné vybrání daně.

[11] Stěžovatel poté znovu zdůrazňuje, že platebním titulem, na základě kterého uhradil městské správě sociálního zabezpečení doměřenou částku dlužného pojistného, byl výkaz nedoplatků ze dne 15. 9. 2020, který poté pozbyl platnosti. Na příjmové straně veřejných rozpočtů tak zůstala platba stěžovatele bez příslušného platebního podkladu, což zakládá nárok stěžovatele na vrácení této úhrady ve formě přeplatku.

[12] Konečně stěžovatel odmítá i další tvrzení žalované, že na úhradu pojistného měl stěžovatel celých 20 dnů v červenci 2020. Takovéto tvrzení je totiž zcela odtrženo od zaměstnavatelské reality. Výše pojistného se vypočítává stanoveným procentem z vyměřovacího základu za konkrétní rozhodné období, tento vyměřovací základ se však každý měsíc liší od toho, jaký objem práce zaměstnanec v daném měsíci odvedl se zohledněním dalších případných proměnných. Právě první dny každého následujícího měsíce musí zaměstnavatel věnovat vyhodnocení předchozího měsíce u všech svých zaměstnanců v návaznosti objemu odvedené práce na výši mzdy a výpočtu souvisejících odvodů. V této souvislosti musí stěžovatel také poukázat na značný nesoulad mezi zákonem

č. 262/2006 Sb., zákoník práce a zákonem č. 589/1992 Sb. Zákoník práce ve svém § 141 odst. 1 uvádí, že mzda je splatná po vykonání práce, a to nejpozději v kalendářním měsíci následujícím po měsíci, ve kterém vzniklo zaměstnanci právo na mzdu nebo některou její složku. Zákonná lhůta pro výplatu mzdy zaměstnanci tedy končí posledního dne měsíce následujícího po vypořádávaném měsíci. V § 9 zákona č. 589/1992 Sb. je však uvedeno, že pojistné za kalendářní měsíc je splatné od prvního do dvacátého dne následujícího kalendářního měsíce. Přestože je výše pojistného přímo odvozena od výše mzdy, celý nesprávně nastavený systém nutí zaměstnavatele, aby odváděli pojistné bez přímé návaznosti na skutečný termín výplaty mzdy. Ani s touto námitkou se krajský soud dostatečně nevypořádal.

Vyjádření žalované

[13] Žalovaná se ke kasační stížnosti vyjádřila pouze stručně. Odkázala na své rozhodnutí a vyjádření k žalobě. Navrhla zamítnutí kasační stížnosti.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[14] Kasační stížnost *je* důvodná.

[15] Úvodem se Nejvyšší správní soud zabýval tvrzenou nepřezkoumatelností rozsudku krajského soudu. Důvodnost této námitky totiž zpravidla ovlivní, resp. vyloučí přezkum věcných závěrů napadeného rozsudku. Hned tuto námitku přitom Nejvyšší správní soud shledal důvodnou a rozsudek krajského soudu je tedy třeba zrušit.

[16] Stěžovatel konstantně upozorňuje, že výkaz nedoplatků, kterým mu městská správa sociálního zabezpečení předepsala k úhradě dlužné pojistné a penále, pozbyl ze zákona platnosti. V tuto chvíli tedy neexistuje žádný právní titul, na základě kterého stěžovatel uhradil částku, kterou se poté prostřednictvím žádosti o vrácení přeplatku snažil získat od městské správy sociálního zabezpečení zpět. Krajský soud se s touto námitkou vůbec nezabýval a Nejvyšší správní soud nyní dává stěžovateli za pravdu.

[17] Ačkoli platí, že správní soudy v nynějším případě přezkoumávají zamítnutí stěžovatelovy žádosti o vrácení přeplatku na pojistném ze dne 27. 3. 2023, je pro pochopení této kasační námitky třeba se vrátit na samý začátek nynějšího sporu.

[18] Celý nynější spor byl zahájen dne 15. 9. 2020, kdy městská správa sociálního zabezpečení zaslala stěžovateli výkaz nedoplatků na dlužném pojistném a penále v celkové výši 323 656 Kč. Výkaz nedoplatků městská správa sociálního zabezpečení odůvodnila právě opožděnou úhradou pojistného za červen 2020, kvůli které stěžovateli nevznikl nárok na prominutí pojistného podle zákona č. 300/2020 Sb.

[19] Proti výkazu nedoplatků se stěžovatel bránil žádostí o odstranění tvrdosti zákona, resp. odvoláním ze dne 24. 9. 2020 adresovaným městské správě sociálního zabezpečení, dále žádostí o odstranění tvrdosti zákona ze dne 15. 10. 2020 adresované ministryni práce a sociálních věcí a konečně podáním námitek adresovaných městské správě sociálního zabezpečení dne 10. 11. 2020, přičemž současně s podáním námitek stěžovatel požádal

pokračování

o prominutí zmeškání úkonu. Prominutí zmeškání úkonu stěžovatel spatřoval v opožděném podání námitek proti výkazu nedoplatků, neboť podle jeho názoru představovala řízení o odstranění tvrdosti zákona překážku podání námitek. Usnesením ze dne 25. 11. 2020 městská správa sociálního zabezpečení rozhodla tak, že zmeškání úkonu neprominula. Proti tomuto usnesení se stěžovatel odvolal. Česká správa sociálního zabezpečení rozhodla o stěžovatelově odvolání dne 22. 12. 2020 tak, že zrušila usnesení městské správy sociálního zabezpečení ze dne 25. 11. 2020 a řízení zastavila. V tomto rozhodnutí Česká správa sociálního zabezpečení uvedla, že městská správa sociálního zabezpečení měla již podání ze dne 24. 9. 2020 vyhodnotit jako námitky proti výkazu nedoplatků ze dne 15. 9. 2020, dále Česká správa sociálního zabezpečení uvedla, že „*vzhledem k tomu, že MSSZ Brno nerozhodla o námitkách odvolatele proti výkazu nedoplatků č. j.: 47002/310-8013-15. 9. 2020-1546/772 ze dne 15. 9. 2020, pozbývá předmětný výkaz nedoplatků v souladu s ustanovením § 104g odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, i přes věcnou správnost platnost*“.

[20] Ze správního spisu tedy vyplývá, že v současné chvíli neexistuje žádný právní titul, kterým by správa sociálního zabezpečení stěžovateli předepsala dlužné pojistné a penále. Původní právní titul – výkaz nedoplatků ze dne 15. 9. 2020 totiž pozbyl *ex lege* platnosti (viz § 104g odst. 4 zákona č. 589/1992 Sb. zmíněný výše v bodě [19] s odkazem na rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 22. 12. 2020). V souvislosti s tím poté stěžovatel namítá, že neexistuje-li žádný právní titul o jeho dlužném pojistném a penále, měla správa sociálního zabezpečení vyhovět jeho žádosti o vrácení přeplatku – přeplatek přitom představuje právě částka 323 656 Kč, kterou stěžovatel původně uhradil na základě výkazu nedoplatků ze dne 15. 9. 2020.

[21] Touto námitkou se krajský soud však vůbec nezabýval. Absencí právního titulu pro dlužné pojistné a penále se přitom zabývala již žalovaná v nyní přezkoumávaném správním rozhodnutí – srov. s. 11 daného rozhodnutí – a Nejvyšší správní soud ze stěžovatelovy žaloby rovněž ověřil, že stěžovatel tuto námitku uvedl již ve své žalobě – srov. s. 4 a především s. 10 žaloby. Rozsudek krajského soudu je tedy zatížen vadou nepřezkoumatelnosti a je třeba jej zrušit.

[22] K další stěžovatelově kasační argumentaci se NSS prozatím nebude vyjadřovat. Tato argumentace se již vztahuje k samotným věcným závěrům krajského soudu o opožděnosti stěžovatelovy úhrady pojistného za červen 2020. Před hodnocením těchto závěrů je však třeba, aby se krajský soud zabýval absencí právního titulu předepisujícího dlužné pojistné a penále. Tato námitka totiž předchází věcným závěrům o neprominutí stěžovatelovy platby pojistného za červen 2020 z důvodu opožděné úhrady pojistného.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že stěžovatelova kasační stížnost byla důvodná, proto zrušil rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Krajský soud se v dalším řízení tedy vypořádá se stěžovatelovou námitkou ohledně chybějícího právního titulu předepisujícího dlužné

pojistné a penále. Krajský soud v novém rozhodnutí rovněž rozhodne i o náhradě nákladů nynějšího kasačního řízení (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. září 2024

David Hipšr
předseda senátu